

Válság és előrejelzés

Magyar Statisztikai Társaság
2009. október 15.

Dr. Gáspár Tamás
Tudományos főmunkatárs
ECOSTAT

Soros György

- 1998. augusztus
„A globális kapitalizmus válsága”

- 2000. szeptember
„Nem omlott össze a világgazdaság”
 - 2008. január
„Súlyos pénzügyi válság fenyeget”
 - 2009. február
„The New Paradigm for Financial Markets, The credit crisis of 2008 and what it means”

Válság és előrejelzés

1. Előrejelezhető volt-e a válság?
2. Lehet-e előrejelezni válságban?

1. Előrejelezhető volt-e a válság?

OECD, World Economic Outlook, 2007. május

„... a jelenlegi gazdasági helyzet sok szempontból kedvezőbb, mint amit az utóbbi években tapasztaltunk. Ennek fényében továbbra is tartjuk a kiegyensúlyozódási forgatókönyvet. Fő előrejelzésünk továbbra is meglehetősen optimista...”

J.M. Keynes: General Theory, 1936

„A gondolatok, amelyeket itt oly nagy gonddal kifejtek, rendkívül egyszerűek, és evidensnek kellene hatniuk. **A nehézség nem is az új gondolatokban van, hanem a régiektől való megszabadulásban**, melyek mindent behálóznak azoknak az elméjében, akik ez utóbbiakon nőttek föl...”

Szemléleti keretek

Neoklasszikus aspektus

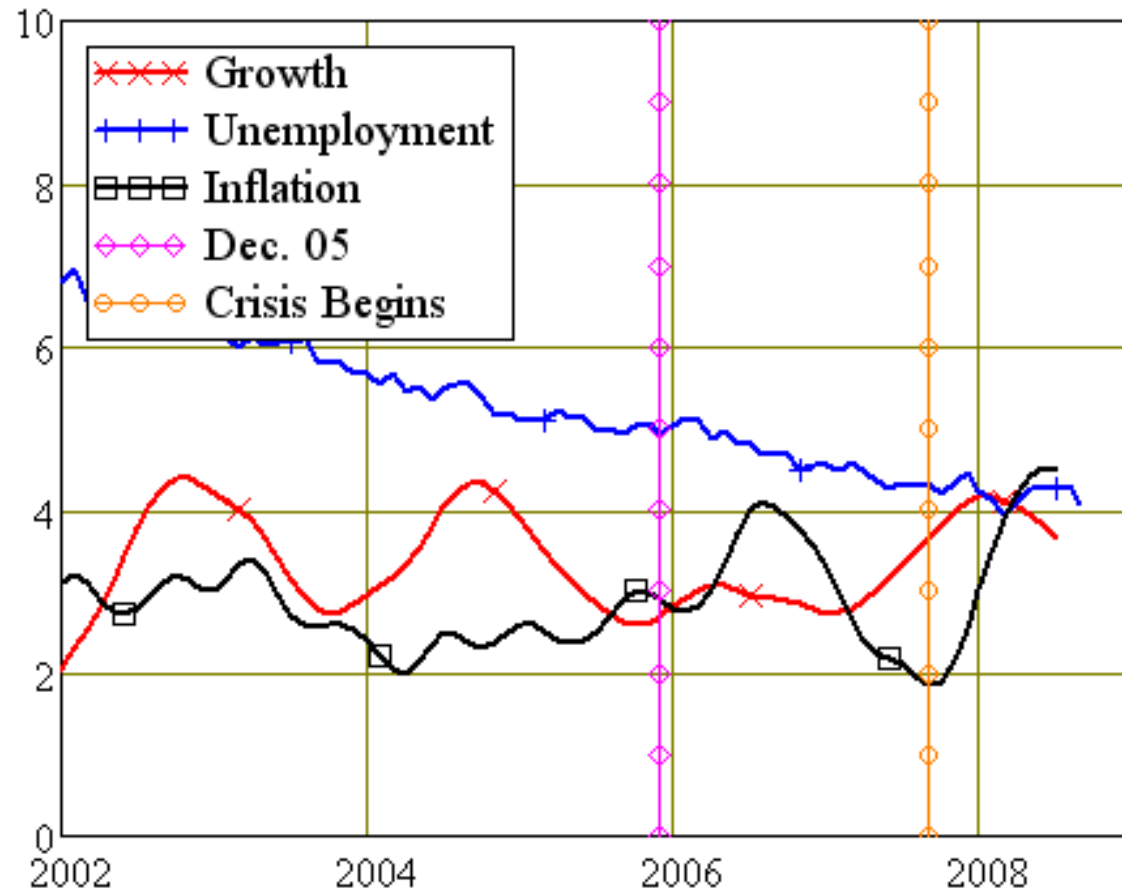
- A piacgazdaság egyensúlyra törekszik
- Pénznek nincs hosszú távú reálhatása
- A pénzügyi piacok racionálisak

Pénzügyi instabilitás aspektusa (Minsky)

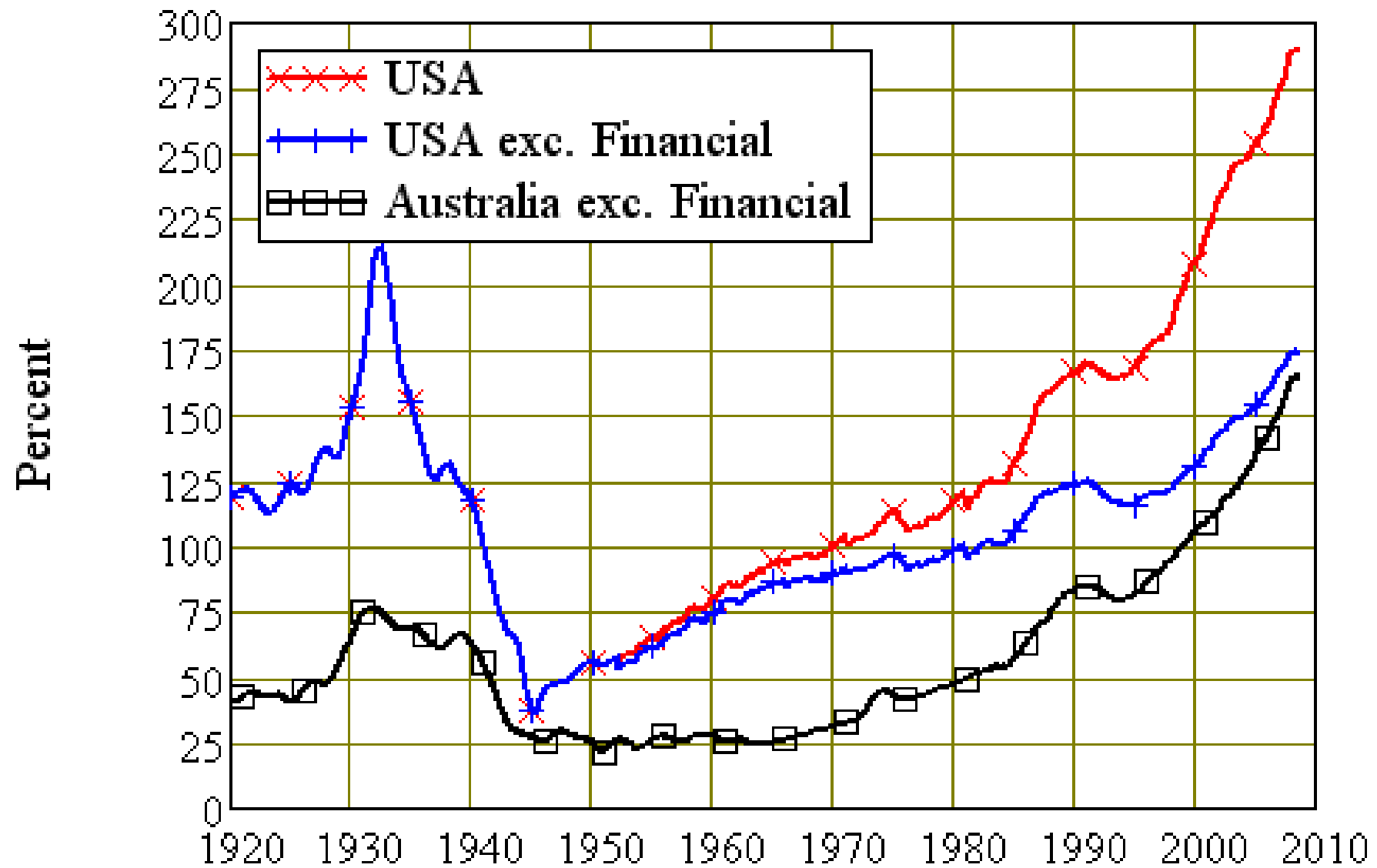
- A piacgazdaság inherens módon ciklikus
- A pénz alapvetően hitel-alapú és van reálhatása
- A pénzügyi piacok hajlamosak a szélsőséges várakozásokra, ami destabilizáló buborék-gazdaságokat hoz létre

Neoklasszikus prioritások

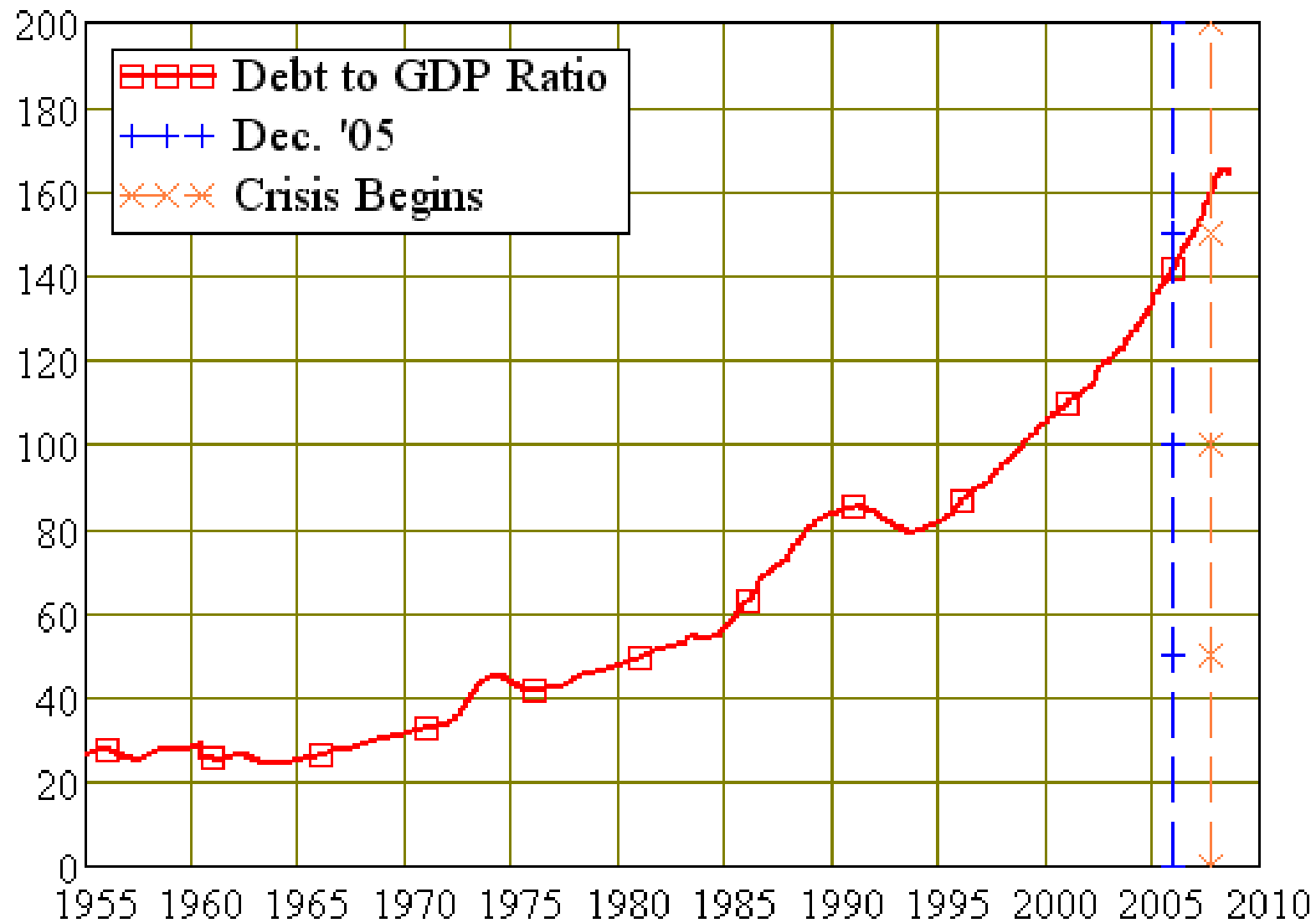
○ Steve Keen,
Ausztrália

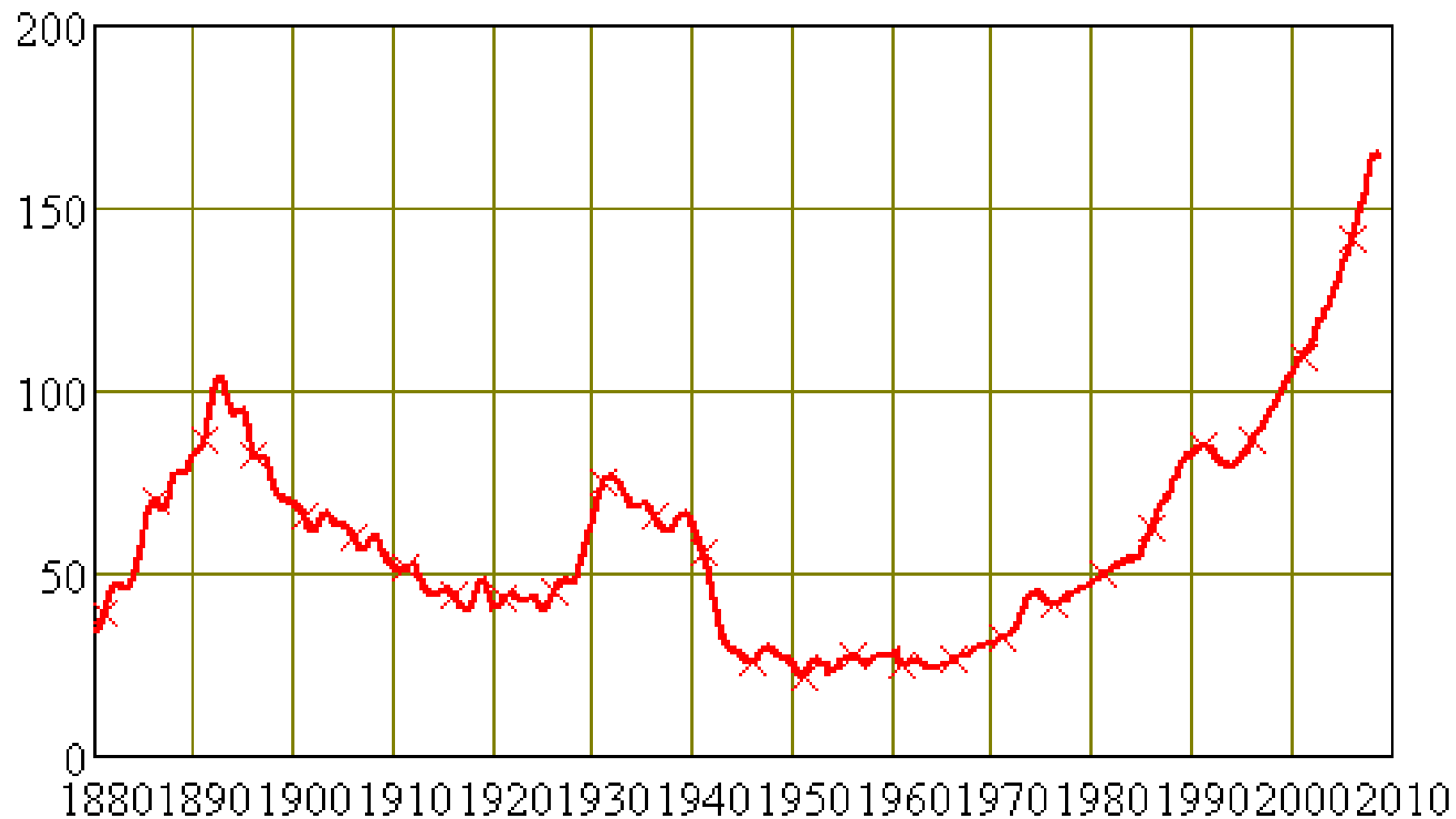
Private Debt to GDP Ratios

GDP arányos eladósodás (Ausztrália)

Australia's Long Term Debt to GDP Ratio

2. Előrejelzés válságban

A) Előrejelzési módszercsoportok:

1. Matematikai-statisztikai módszerek
2. Kollektív szakértői eljárások
3. Modellezési eljárások

B) Előrejelzési megközelítések – rövid táv

EU - Economic Forecast Spring/Autumn
 - Interim Forecasts (2009. sept.)

- * Két éves horizont
- * 180 változó
- * nem ökonometriai modell
- * országos elemzésekből aggregált

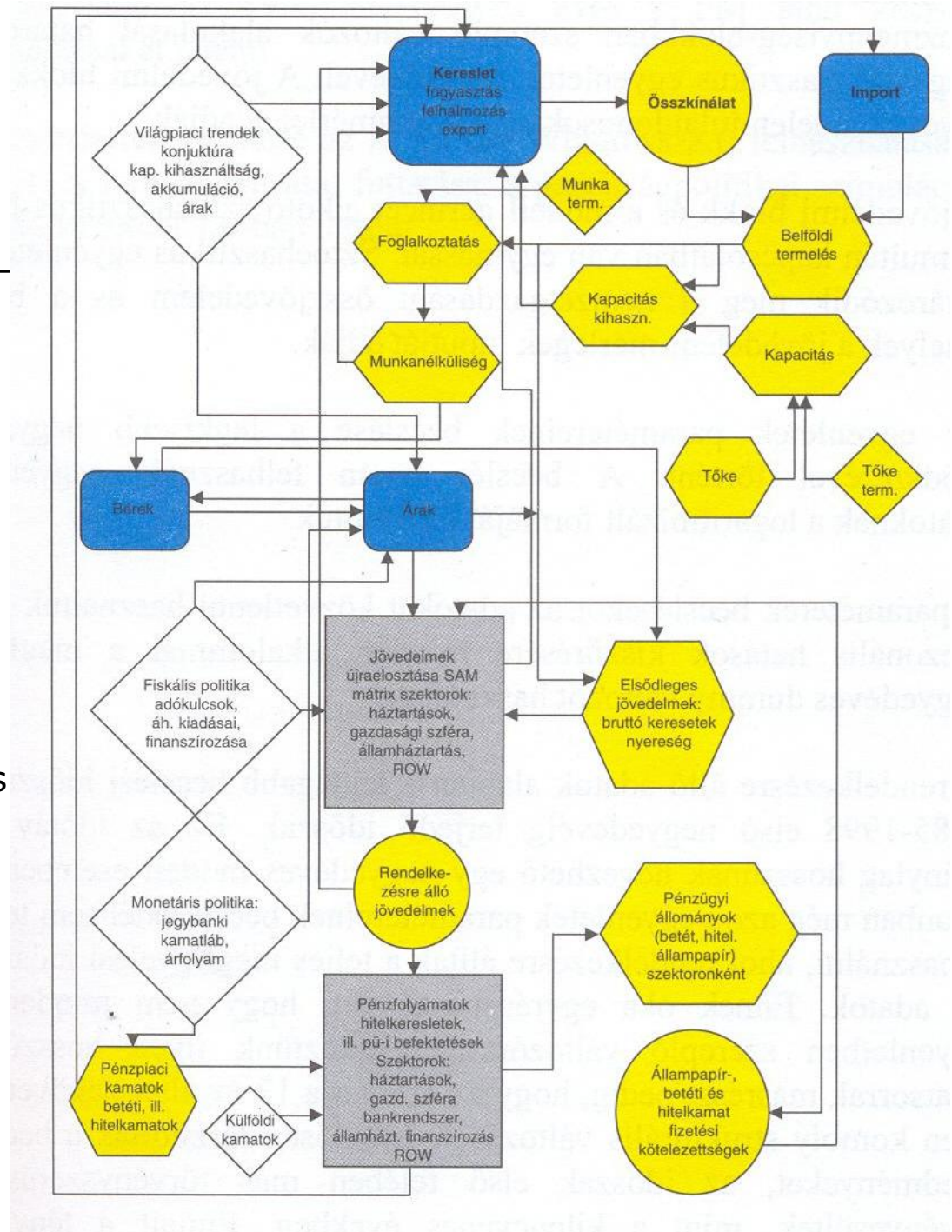
IMF - World Economic Outlook (2009. oct.)

- * Regressziós modellek
- * Global projection model
- * Pre-crisis trends and output

ECOSTAT ECO-LINE modell

(Modellezési osztály)

- Szimulációs makromodell
- Negyedéves adatokon alapuló
- Nemzetgazdasági elemzés
- Monitoring, előrejelzés
- Gazdaságpolitikai érzékenységvizsgálat

C) Előrejelzés – hosszabb táv

Stabil konjunktúra időszakok

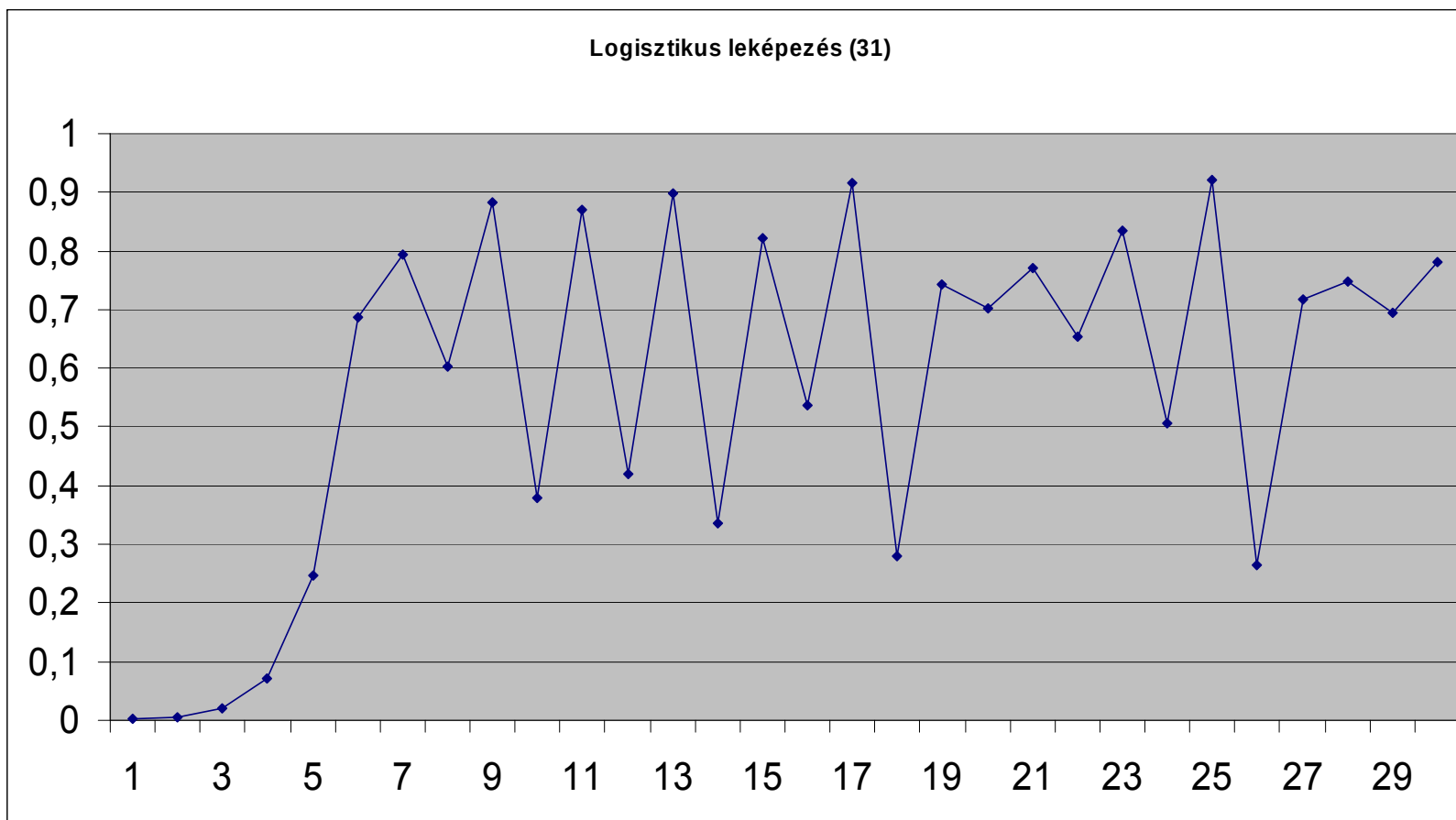
- idősor elemzés
- hagyományos matematikai és statisztikai módszerek
- szakértői eljárások
- kölcsönhatás módszer
- forgatókönyv írás

Válság időszakok

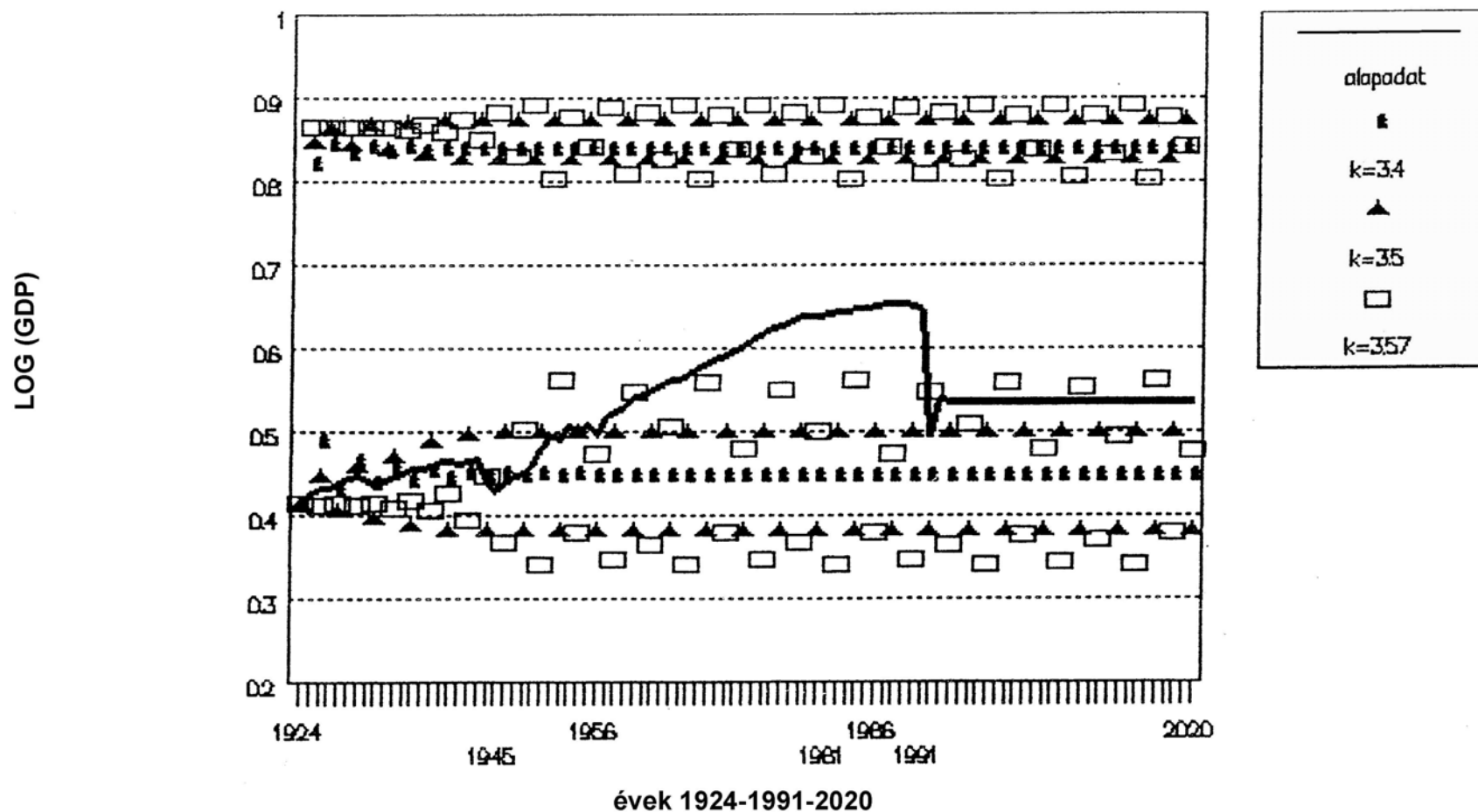
- statisztikai egyensúly vizsgálat
- szakértői és nem- szakértői eljárások
- Káoszelméleti számítások
- evolúciós modellezés
- forgatókönyv írás
- story telling módszerek
- futures workshop technikák

Logisztikus változás-lehetőség válságban

$$(x_t = a \cdot x_{t-1} (1 - x_{t-1}); a=3,69)$$

GDP előrejelzés

12. ábra Bruttó hazai termék indexe előrejelzés

Következtetések

- A válság a domináns szemléleti aspektusból volt váratlan – statisztikai, módszertani és más **elméleti alapállásból nem**
- A statisztika és az előrejelző intézetek eredményeinek társadalmi hasznosulása és gazdaságpolitikai **hatásai gyengék**
- A válságos, **instabil** időszakok előrejelzési metodológiája és módszerei lényegesen **eltérnek** a stabil időszakoktól
- Felértékelődik az **emberi tényező**: rövid távon a szakértői korrekciókkal, hosszú távon a kritikusan bizonytalan tényezők kiválasztásában és kombinációjában; összességében pedig az elemzések, előrejelzések **kérdésfeltevéseiben**
- Statisztikai Hivatal – milyen **jogkör** illeti meg? Adatközlő-e vagy kommentálhatja a számokat?

„Az emberi világban a jövő azért nem írható le pontosan, mert a megismerő jövőre vonatkozó gondolatai már megváltoztatták a jövőt. Az emberi világban, így a gazdaságban és a pénzpiacon is Heisenberg bizonytalansági relációja érvényesül.”

Soros György

„The New Paradigm for Financial Markets, The credit crisis of 2008 and what it means”

2009